

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 247

Parasjat Bamidbar

26 Ijar 5768
30/31 mei 2008

Overzicht Parasjat Bamidbar (Numeri 1:1-4:20)

Het boek Bamidbar — „In de woestijn” — begint met Hasjem die Mosjé opdraagt een volkstelling te houden onder al de mannen boven de leeftijd van twintig jaar— oud genoeg om dienst te doen. De telling levert iets meer dan 600.000 op. De Leviëten worden later apart geteld, omdat hun dienst uniek is. Zij zullen verantwoordelijk zijn voor het transport van het Misjkan en alles wat daarin staat en om dat weer in elkaar te zetten wanneer het volk zijn leger opslaat. De stammen van Israël, ieder met zijn banier, worden in vier afdelingen rondom het Misjkan gerangschikt: oost, zuid, west en noord. Daar Levie apart gehouden wordt, wordt de stam van Joseef in tweeën gesplitst, Efraïm en Menasje, zodat er vier groepen van drie ontstaan. Wanneer het volk reist, gaan zij in dezelfde formatie als waarop zij gelegerd zijn in een kamp. Er wordt een formele uitwisseling gedaan tussen de eerstgeborenen en de Leviëten, waarbij de Leviëten de rol overnemen, die de eerstgeborenen zouden spelen bij de dienst in het Misjkan, als zij niet bij het gouden kalf gezondigd zouden hebben. De uitwisseling vindt plaats tegenover al de 22.000 Leviëten van een maand en ouder. Maar alleen Leviëten tussen de 30 en 50 jaar zullen in het Misjkan werken. Het aantal eerstgeborenen boven die 22.000 worden gelost met zilver, op een zelfde manier als wij dat vandaag de dag nog doen met onze eerstgeboren zoon. De zonen van Levie worden verdeeld in drie families, Gersjon, Kehat en Merari (behalve de Cohaniem – een speciale afdeling van de Kehat-familie). De familie Kehat droeg de menora, de tafel en de Heilige Ark. Vanwege zijn grote heiligheid mogen de Ark en het altaar alleen door Aharon en zijn zonen worden ingepakt, voordat de Leviëten het voorbereiden voor de reis.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

Haftara voor Parasjat Bamidbar (Hosea 2:1-22)

Korte inhoud van het verhaal van deze week

De Haftara begint met een belofte dat er in de toekomst zoveel Israëliëten zullen zijn, dat het onmogelijk zal zijn hen te tellen. In plaats van Lo-ami [‘niet mijn volk’] – te worden genoemd, zullen zij *Bnei-E-l-Chai* [de ‘Kinderen van de levende G-d’] genoemd worden. Een inzameling van de ballingen zal plaatsvinden en dan zal het volk van Jehoeda en Israël weer verenigd worden en één leider aanstellen. Hosea vergelijkt Israël met een ontrouwe vrouw die berouwvol wil terugkeren naar haar eerste echtgenoot. Maar misschien is het te laat. De Haftara eindigt met de belofte dat Hasjem Israël voor eeuwig aan Hem zal binden, in gerechtigheid en recht, in liefde en barmhartigheid, in oprechte trouw.

Het verband met Parasjat Bamidbar

In de parasja wordt ons verteld dat de Israëliëten door Mosjé in de woestijn geteld werden. De Haftara begint met de belofte dat Israël in de toekomst te talrijk zal zijn om te tellen.

De gebeurtenissen in de parasja spelen zich af, zoals de naam van de afdeling al zegt, in de woestijn. De Haftara voorspelt dat Hij in de toekomst Israël, allegorisch voorgesteld als een ontrouwe, overspelige vrouw, naakt in de woestijn zal zetten, dat wil zeggen dat Hij de Joden opnieuw door de woestijn zal laten trekken, om hun vertrouwen in Hasjem te testen.

Rasji zegt in zijn commentaar op vs. 1:18 dat bij de telling ieder gezin bewijzen van afstamming moest overleggen. In de toekomst zal Hasjem Israël als Zijn zonen erkennen.

De allegorie van de ontrouwe vrouw

Door de gehele Bijbel heen wordt de verhouding tussen Hasjem en het Volk Israël vergeleken met een man en zijn echtgenote, want dat weerspiegelt de meest blijvende en intieme liefdesband.

De Haftara beschrijft hoe Israël, afgebeeld als een ontrouwe vrouw, achter vreemde afgoden aangaat, zoals een hoerende vrouw achter vreemde mannen aangaat en immorele verhoudingen met hen heeft. Hasjem wordt een *Keel kana* – een jaloerse G-d – genoemd, vergelijkbaar met een jaloerse echtgenoot, die zijn ontrouwe vrouw veroordeelt. Maar Hasjem is niet ‘persoonlijk’ gekwetst door het ontrouwe gedrag van Zijn volk, maar is bezorgd om hun lot, want Hij weet, dat als zij Hem inruilen voor hun afgoden, dat rampen over hen brengt.

Inzicht in Parasjat Bamidbar

Uit: „Midei Shabbos BeShabbato” door HaRav Eliezer Chrysler

Het tellen van Israël

„Zo intens is G-ds liefde voor Israël, dat Hij hen bij iedere gelegenheid telt. Toen zij Egypte verlieten, telde Hij hen; toen zij vielen voor het Gouden Kalf telde Hij hen, om te weten hoeveel van hen waren overgebleven. En toen Hij Zijn *Sjechina* op hen kwam laten rusten, telde Hij hen opnieuw – op de eerste Nissan werd het Misjkan opgericht en op de eerste Ijar telde Hij hen.” (*Rasji* op *Bamidbar* 1:1).

De eerste telling

De eerste van de drie tellingen die *Rasji* beschrijft, wordt niet duidelijk beschreven in de Tora, maar waarschijnlijk betreft dit *Sjemot* 12:37 in parasjat Bo, waar de Tora schrijft dat ongeveer 600.000 man Egypte verlieten, behalve de vrouwen en kinderen. Men mag aannemen dat als Tora een dergelijk rond getal presenteert, er een telling moet hebben plaatsgevonden.

De tweede telling

De tweede telling wordt genoemd in parasjat Pekoedei (*Sjemot* 38:26), waar het aantal van 603.550 genoemd wordt. Het vond niet onmiddellijk plaats nadat de zondaars van het Gouden Kalf gevallen waren, zoals lijkt uit de woorden van *Rasji*, maar toen zij begonnen hun bijdragen te geven voor het Misjkan, na Jom Kippoer, bijna drie maanden later (zoals *Rasji* expliciet schrijft in *Kie Tissa* [*Sjemot* 30:15]). Het zilver van die halve sjekels werd gesmolten en gebruikt voor de voetstukken van de planken van het Misjkan.

De derde telling is die welke in onze parasja beschreven wordt. Deze telling geeft hetzelfde totaal als de vorige en het geld werd gebruikt om de gemeenschapsoffers te betalen. Het is de enige van de drie donaties (beschreven door *Rasji* in parasjat Teroema) welke later verplicht zou worden in de vorm van een jaarlijkse donatie, waarmee al de gemeenschapsoffers gekocht werden, en hetgeen vereeuwigd werd in de jaarlijkse lezing van Parasjat Sjekeliem in de maand Adar, gevolgd door het geven van de „halve sjekel” voor Poeriem.

De Ohr HaChajiem stelt hier twee vragen: Hoewel het Misjkan was opgericht op Rosj Chodesj Nissan, wachtte Hasjem met de telling van het volk tot Ijar. Waarom? De tijd om hen te tellen was ongetwijfeld de maand Adar, om de halve sjekel in te zamelen voor Nissan, zodat de offers voor het komende jaar (dat in Nissan begint) gekocht konden worden, zoals de halacha voorschrijft. Ten tweede is het niet duidelijk waarom bij deze telling, die meer dan zes maanden later dan de vorige telling plaats vond, het aantal Israëlieten niet was toegenomen. Dit is met name verbazingwekkend, vervolgt hij, wanneer we in ogenschouw nemen dat volgens *Chazal* geen enkele Jood stierf gedurende die periode (ten gevolge van het feit dat zij bezig waren met de bouw van het Misjkan). Maar wat is er gebeurd met al die mensen die in dat half jaar twintig jaar oud werden [en die bij de vorige telling dus niet, maar bij deze telling wel meegeteld moesten worden]? Werden die niet meegeteld?

De Ohr Hachajiem legt uit dat bij de vorige telling de stam Levi, die toen nog niet was aangesteld als de uitverkoren stam die voor het Misjkan moest zorgen, werden meegeteld, maar dat zij bij deze nieuwe telling niet meer werden meegeteld, zoals Tora duidelijk verderop zegt in vers 1:47. Met andere woorden, de twaalf stammen waren met precies 22.000 in aantal toegenomen, overeenkomstig het aantal Levieten dat bij de Levieten-telling geteld werd.

Met deze verklaring, zegt de Ohr Hachajiem, kunnen wij verklaren waarom Hasjem de telling uitstelde tot Ijar. Hij wachtte doelbewust totdat het totaal van Israël, exclusief de Levieten, gelijk zou zijn aan het totaal van de vorige telling, waar zij wel bij waren inbegrepen.

Wanneer wij leren volgens *Rasji*, die verklaart dat een leeftijd toen niet bepaald werd door iemands werkelijke verjaardag, maar door de kalender – d.w.z. dat ieder jaar, wanneer het Rosj Hasjana werd, iemand een jaar ouder werd – dan is niet alleen het probleem van de Ohr Hachajiem opgelost, maar de bron van zijn vraag (namelijk dat niemand stierf in die periode) vormt een deel van het antwoord. Want aan de ene kant stierf er niemand in dat jaar (d.w.z. tussen Tisjri en Ijar), maar aan de andere kant werd er ook niemand twintig jaar, hetgeen verklaart dat de aantallen hetzelfde bleven.

Is de mensheid Instrinsiek slecht?

Door Rabbi Mendel Weinbach, Rosj Jesjiva Ohr Somayach, Jeruzalem

B. van de Columbia Universiteit vroeg:

Beste Rabbijn,

Betekent het feit dat we een Jetser Hara hebben, dat de mensheid instrinsiek slecht is?

Beste B.,

De *Jetser Hara* wordt gewoonlijk vertaald met de „slechte neiging.” Rabbijn Mosjé Chaim Luzzatto (de Ramchal) beschrijft in „De Wegen van G-d” de rol van de Jetser Hara in het streven van de mens naar perfectie.¹

„De mens is het schepsel dat geschapen werd met als doel om dichter tot G-d te worden getrokken. Hij is geplaatst tussen perfectie en deficiëntie, met de kracht om perfectie te bereiken. De mens moet deze perfectie echter bereiken met behulp van zijn eigen wil...

De neigingen van de mens zijn daarom gebalanseerd tussen goed [*Jetser Hatov*] en slecht [*Jetser Hara*], en hij wordt niet gedwongen in de ene of andere richting. Hij heeft de kracht van de vrije keuze en hij is in staat om bewust en uit vrije wil een van beide zijden te kiezen....”

De Ramchal legt uit dat deze balans al bestond vóór de zonde van Adam. Na diens zonde echter, werd hij meer geneigd te luisteren naar de verleidingen van zijn *Jetser Hara*. Zijn taak is nu tweevoudig: Ten eerste moet hij de balans gelijk maken tussen het spirituele en het fysieke. Dan kan hij werken aan de perfectie van zijn ziel totdat zijn spiritualiteit het fysieke zodanig overmeestert, dat het fysieke verheven wordt tot zijn niveau van perfectie.

De *Jetser Hara* is een neiging om van het rechte pad af te dwalen, maar de mensheid heeft de middelen om dat te overkomen. De *Jetser Hara* is de krachtigste van de twee neigingen, maar het is geenszins onmogelijk die te overwinnen.

De Tora zegt²:

„G-d sprak tot Kaïn: ‘Waarom ben je zo kwaad? Waaom ben je zo te neergeslagen? Is er geen vergiffenis wanneer je goed doet? Maar wanneer je niet goed doet, dan loert de zonde aan de deur. Het verlangt naar je, maar je kunt haar overheersen.’ ”

The Torah states:

En de Talmoed vertelt ons³ hoe:

„Zo zei de Heilige, gezegend is Hij, tegen Israël: ‘Mijn zoon, Ik schiep de *Jetser Hara* en ik schiep de Tora als een tegengif. Wanneer je je inspant in Tora, zul je niet aan hem [*de Jetser Hara*] worden overgeleverd.’ ”

Bronnen:

1. Rabbi Moshe Chaim Luzzatto - *The Way of G-d*, vertaald door Rabbi Aryeh Kaplan, Feldheim Publishers.
2. *The Book of Genesis*, 4:6-7, [translation by Rabbi Aryeh Kaplan in "The Living Torah", Moznaim Publishing Company].
3. *De Talmoed - Tractate Kiddiesjien*, p.30b.

(Met toestemming overgenomen uit Ohrnet, van Ohr Somayach, Jeruzalem)

MISJNA VAN DE WEEK

Berachot Hoofdstuk 7

Misjna 4

Drie die samen gegeten hebben mogen zich niet opsplitsen¹. Zo ook vier of vijf². Zes mogen zich opsplitsen³ [in twee groepen van drie], tot tien, maar [een groep van] tien [of groter] mag zich niet opsplitsen, totdat er [minstens] twintig man aanwezig is.

Aantekeningen bij Misjna 7:4

1. **Mogen zich niet opsplitsen:** Want op hen rust de verplichting van *zimmoen* (RAV) [Wanneer zij samen gegeten hebben, moeten zij ook samen de *birkat hamazon* zeggen].
2. **En zo ook vier of vijf:** De drie [overgeblevenen van de groep] mogen niet onderling een *zimmoen* vormen, waarbij de enkeling zich afsplitst en alleen overblijft, want hij heeft ook de verplichting van *zimmoen* (RAV).
3. **Zes mogen zich opsplitsen:** Zodat er genoeg [mensen zijn] in deze [groep] en in die [groep] om *zimmoen* te bensen. [Dit geldt] tot tien. Maar [een groep van] tien mag zich niet opsplitsen, want zij hebben zich verplicht tot een *zimmoen* waarin de Naam [van Hasjem] genoemd werd. [Dit geldt ook voor een van meer dan tien] tot twintig, dan mogen zij zich splitsen in twee groepen [van minstens tien elk] als zij dat willen.

HILCHOT SJABBAT

Door Rabbi Dovid Ostroff

De wetten voor het maken van een Oheel op Sjabbat

(Vervolg van vorige week)

3. Er was reeds vóór Sjabbat een overkapping aan de wieg bevestigd

De Rama zegt in *Hilchot Soeka* [*Siman* 626:3] dat men een dak, dat met scharnieren aan de soeka vastzit, mag open en dicht maken [op Sjabbat of Jom Tov] om de soeka te beschermen tegen de regen. De *Chazon Iesj* [*Siman* 52:6] leert hiervan dat dit ook geldt voor een overkapping die is bevestigd aan een kinderwagen. Daar de kap reeds vóór Sjabbat bevestigd was aan de kinderwagen, heeft het dezelfde status als een bedekking van één *tefach* vóór Sjabbat [geval 1] en daarom mag men de kap op Sjabbat volledig openen. Hetzelfde geldt voor een zonnenscherm op een balkon of bordes en men mag dat dus op Sjabbat uittrekken.

Er zijn *poskiem* [zie *Iggrot Moshe Orach Chaim*, dl. IV, blz. 194] die het niet met deze analogie eens zijn en om de kap van een wandelwagen op Sjabbat open te maken, eisen zij dat de kap al vóór Sjabbat een *tefach* open is. Zoals gewoonlijk moet men dus zijn Rabbijn vragen hoe men in dit geval op Sjabbat handelen moet. Rav Sternbuch *Sjlita* heeft gezegd dat het de gewoonte is om hier soepel in te zijn.

Ik wil een zeildoek klaarleggen om mijn soeka te beschermen tegen de regen. Hoe moet ik dat doen?

Het is toegestaan een reeds bestaande „tent” te bedekken, ondanks dat de nieuwe bedekking beschermt tegen dingen waar de eerste bedekking niet tegen beschermt. Een zonnenscherm bijvoorbeeld, beschermt tegen de zon, maar geeft weinig bescherming tegen de regen. Niettemin is het toegestaan het zonnenscherm te bedekken met een zeildoek ter bescherming tegen de regen, omdat het gebied onder het zonnenscherm al door een „tent” overdekt is [*Sjmirat Sjabbat Kehilchata* 24:10].

Het is daarom ook toegestaan om een zeildoek over het *schach* van de soeka te leggen, ondanks dat dit voorkomt dat de regen nu de soeka binnenkomt, iets wat het *schach* niet verhindert.

Men moet er echter wel goed op letten dat het zeil binnen een afstand van een *tefach* boven het *schach* van de soeka ligt en niet hoger, want wanneer er zich een ruimte van een *tefach* [of meer] tussen het *schach* en het zeildoek bevindt, wordt het als een nieuwe „tent” beschouwd, en dat is verboden.

Ik hoorde dat wanneer men een ping-pong-tafel opzet op Sjabbat, men de volgorde moet omdraaien, dat wil zeggen dat men eerst de tafel in de lucht moet houden en pas daarna er de poten mag onder zetten. Is dat waar?

Nee, dat is niet waar en het volgende verklaart waarom: De Gemara in *Beitsa* 32b leert ons dat wanneer bepaalde *keliem* op Sjabbat worden opgezet, zij op een andere manier moeten worden opgezet dan normaal. De reden is, dat als men deze *keliem* op de normale manier opzet, het lijkt alsof men een tent bouwt – eerst de poten en dan de bedekking – en daarom is een afwijking van de norm vereist.

Echter, dit geldt alleen voor *keliem*, wier functie gelijksoortig is aan die van een tent. Zoals een tent wordt opgezet om erin te leven of om er zich onder tegen het weer te beschermen, zo moet men ook *keliem*, die worden opgezet, opdat men zich daar binnenin of daaronder kan beschermen tegen het weer, op een afwijkende manier opzetten.

Een tafel echter, vertelt *Tosafot* [in *Beitsa* 32b: *milemata*] is geen voorwerp waarvan de onderkant gebruikt wordt en daarom hoeft men dat niet op een andere manier op te zetten dan normaal, maar mag men dat normaal opzetten.

Dus wanneer men een ping-pong-tafel opzet, mag men eerst de poten opstellen en er daarna het tafelblad overheen leggen.

UIT DE TALMOED
Siabbat 130a

Trouwen met een familielid

Vraag:

Waarom is het verboden om te trouwen met een naast familielid, terwijl zij juist degenen zijn die wij het best kennen?

Antwoord:

Een mitswa die de Joden met vreugde geaccepteerd hebben, zoals de mitswa van de mila [besnijdenis], wordt nog altijd door hen met vreugde gevierd [met een feestmaal (*Rasji*)]. Maar een mitswa die zij niet van harte geaccepteerd hebben, zoals het verbod op het huwen van naaste familieleden, wordt nog steeds gekenmerkt met ongenoegen, want er is geen huwelijkscontract dat vrij is van enig gekibbel.

Waarom reageerden de Joden met zulk een wrevel op de ban op het huwen van naaste familie?

Menselijke logica dicteert dat twee mensen die afkomstig zijn van dezelfde bron, waarschijnlijk een harmonieuzer paar zullen vormen en kinderen zullen produceren die niet de tegenstrijdige eigenschappen zullen hebben dan die welke het resultaat zijn van gemengde genen. De Tora heeft deze benadering echter verworpen en staat erop dat huwelijk alleen plaats vindt tussen twee partijen die niet nauw met elkaar verwant zijn.

Een dergelijke vereniging kan inderdaad een botsing doen ontstaan tussen ongelijksoortige personages. Het huwelijkscontract, dat de eerste ontmoeting is tussen deze twee verschillende gedachten, kan daarom bewijzen het „strijdperk” te zijn voor hun schermutselingen. De G-ddelijke wijsheid, die een dergelijke vereniging voorschrijft, wordt pas volledig geapprecieerd nadat de huwelijksvoltrekking heeft plaatsgevonden en schijnbaar onverenigbare partners vormen een stevige band, die niet makkelijk is los te maken.

Voor een verklaring van de ban van Tora op het huwen van familie, biedt Rambam in zijn *Moree HaNevoechiem* [de Gids voor de Verdwaalden] een verklaring dat er een noodzaak was om het respect te bewaren voor bepaald familieleden, een respect dat zou ondermijnd worden door intieme relaties. Deze benadering en een andere die naar voren gebracht wordt door Rambam, worden verworpen door Ramban, die een mystieke basis suggereert. Hij biedt overigens ook een logische verklaring – namelijk dat een kind dat geboren wordt uit ouders die nauw met elkaar verwant zijn, de neiging heeft om fysiek zwakker te zijn. Zijn commentaar dat dit een welbekend medisch feit is, wordt begrepen als een verwijzing naar de hemofilie [bloederziekte] die veel voorkomt bij koninklijke families waar veel binnen de familie wordt getrouwd.

WAT DE GELEERDEN ZEGGEN

Iedere mitswa, waarvoor Joden hun leven offeren, zoals het doen van besnijdenis of het weerstaan van afgoderij, daar houden zij zich nog steeds stevig aan vast.

Rabbi Sjimon ben Elazar, Sjabbat 130a

In hun loflied op G-d bij de splitsing van de zee, verklaarden de Joden: „Dit is mijn G-d en ik zal Hem verheerlijken” (*Sjemot* 15:2). Dit is een toezegging om iedere mitswa zo mooi mogelijk uit te voeren.

Een baraita, Sjabbat 133b

DE MITSWOT VAN DE WEEK

In het Nederlands vertaald door Zwi Goldberg

Deel II: De Mitswot Lo-Ta'asei [de verboden] nrs. 133 - 136

Overgenomen uit *Sefer haMitswot hakatsar* van de Chafeets Chaim. [Wat tussen rechte haken staat, is door de samensteller toegevoegd.]

-----

133. Het is iemand verboden gemeenschap te hebben met een *kedesja* zonder met haar te trouwen, zoals er geschreven staat (*Dewariem* 23:18): „Er zal geen *kedesja* zijn onder de dochters van Israël.” Een *kedesja* is een ongetrouwde vrouw, die zichzelf heeft overgegeven aan prostitutie, of wier vader haar heeft uitgeleverd aan seksuele gemeenschap zonder het doel haar te laten trouwen, of haar vader heeft haar aangezet tot prostitutie. Als iemand gemeenschap heeft met een *kedesja* voor immorele doeleinden, zonder met haar te trouwen, dan overtreden zij beiden dit verbod.

Het geldt overal en altijd.

134. Het is iemand verboden om zijn vrouw, die hij gescheiden heeft en die daarna met een andere man getrouwd is geweest, terug te nemen,

zoals er geschreven staat (*Dewariem* 24:4): „Haar eerste man kan haar, nadat hij haar heeft weggestuurd, niet meer terugnemen [als zijn vrouw] nadat zij verontreinigd werd.” Wanneer de eerste echtgenoot haar terugneemt, met haar trouwt en gemeenschap met haar heeft, dan overtreedt hij dit verbod, en dan dwingt men [het *Beit Din*] hem van haar te scheiden. Ook als zij niet getrouwd was, maar alleen verloofd met iemand anders, dan is zij verboden voor haar eerste echtgenoot. Maar als zij immorele relaties had na de echtscheiding, dan is zij niet verboden voor degene die haar gescheiden heeft.

In dit verbod is inbegrepen, dat als een vrouw buitenechtelijke relaties heeft, terwijl zij getrouwd is, zij verboden is voor haar echtgenoot, zoals er geschreven staat: „Nadat zij verontreinigd werd,” en hier is zij verontreinigd.

Wanneer zij verkracht werd en zij is niet de vrouw van een *kohen*, dan is zij niet verboden voor haar echtgenoot.

Het geldt overal en altijd.

135. Het is verboden dat een weduwe van een man zonder kinderen met een vreemde man trouwt

zoals er geschreven staat (*Dewariem* 25:5): „De vrouw van een dode man zal niet naar buiten [getrouwd] zijn.” Wanneer de dode een broer heeft van dezelfde vader en hij heeft niet daarvoor al *chalitsa* gedaan, en zij trouwt met een vreemde en die heeft gemeenschap met haar, dan overtreden beiden dit verbod. Hij moet van haar scheiden met een *get* en de *javam* moet haar *chalitsa* geven en pas dan is zij toegestaan voor een ander. (Zie Geboden §46.)

Het geldt overal en altijd.

136. Het is een man met verbrijzelde testikels of een afgesneden penis verboden te trouwen met een Joods meisje,

zoals er geschreven staat (in *Dewariem* 23:2): „Iemand met verbrijzelde testikels of een afgesneden penis komt [d.w.z. trouwt] niet in de Gemeenschap Israël.” En wanneer iemand dat verbod overtrad en met een Joods meisje trouwde, en zij hadden gemeenschap met elkaar, dan verdienen zij gegeseld te worden. Maar hij mag wel met een *gioret* [vrouwelijke bekeerlinge] trouwen en zelfs een *kohen* die *petsoea daka is* mag met een *gioret* trouwen. Een *petsoea daka* is iemand die zelfs maar aan één testikel gewond is of die verbrijzeld is of afgesneden of afgerukt is door een mensenhand. (Dat wil zeggen, dat het door een ongeluk gebeurde, en niet dat hij ermee geboren werd. Maar als hij ermee geboren werd, zeggen we dat het gebeurde door „de hand van de Hemel,” en dan mag hij in de Gemeenschap Israël, trouwen.)

Een *keruot sjafcha* is iemand wiens lid is beschadig of afgesneden of verbrijzeld of wiens eikel of gedeelte daarvan was afgesneden door mensenhanden, niet door de Hemel. Want als de Hemel het veroorzaakte, is hij acceptabel.

Het geldt overal en altijd.

Een lid van de medische staf staat buiten een ingestort ziekenhuis in Hanwang

G-d en de Aardbeving

Door Rabbijn Nathan Lopes Cardozo

Welk G-dsdienstig persoon voelt zich niet getraumatiseerd op zo'n moment?

Het is erg moeilijk geworden de laatste tijd, om naar de synagoge te gaan. Tot G-d bidden is een ware uitdaging geworden. Als je de ramp in China op het nieuws ziet en ziet hoe kinderen begra-ven liggen onder het puin van ingestorte schoolgebouwen, en als je weet dat er daar duizenden en duizenden meer van zijn, dan wordt het moeilijk om tot de Schepper te spreken in een zachtaardige toon van lof en dank. Wij weten intussen dat 41.000 mensen zijn omgekomen en dat miljoenen hun huis en alles wat hun dierbaar was, hebben verloren. Een ongelofelijke ramp is er gebeurd en die werd niet veroorzaakt door mensen, maar door de Hemel. Welk G-dsdienstig mens voelt zich dan niet getraumatiseerd op zo'n moment? Wie voelt op zo'n moment geen rebellie tegen de Heer van het Universum? Wie vraagt niet of het nog steeds mogelijk is om G-dsdienstig te blijven bij een dergelijke immense pijn?

Moeten we Hem dan uit ons leven bannen en Hem dood en irrelevant verklaren? Hem beschouwen als een vergissing in de gedachten van onze voorvaderen? Zou dat helpen? Is dat zinniger? Zou dat de problemen oplossen? Ik heb vele boeken gelezen, van Epicurus tot Richard Dawkins, die suggereren dat ik een ongelovige moet worden. Niet indrukwekkend, te oppervlakkig, niet voldoende ziel en te veel zelfinteresse. Maar opnieuw wordt mij door de aardbeving in China geleerd dat mijn begrip van G-d ver verwijderd is van de realiteit van Zijn bestaan. Ik wordt eens te meer gedwongen mijn ideeën over G-d te veranderen en mijn onwetendheid toe te geven als ik over Hem nadenk. Te trachten G-d te begrijpen is zo iets alsof men een drie-dimensionale realiteit wil verklaren met behulp van een plat vlak. Ik realiseer mij dat er een enorme uitgestrektheid is voorbij de grenzen van mijn verstand. Ik ben mij ervan bewust dat er een metafysisch gemurmel is dat tracht mijn denken binnen te dringen, maar het is niet in staat door te dringen maar stopt halverwege voordat het mijn schedel verbrijzeld.

Ik leef in een oneindige spanning: ik ben een burger van twee werelden die mijn leven vormen. Ik zie en voel G-d overall, maar ik realiseer mij dat ik blind ben omdat ik niet kan ophouden om Zijn realiteiten te trachten om te zetten in mijn ideeën, mijn geloof in Hem in dogma's en Zijn sublimiteit in clichés.

In deze twee werelden, het overweldigende gevoel van G-ds bestaan en de constante druk die van mij vraagt om Hem te ontkennen, vormen de fundering van mijn leven. En in dat land van vele con-trasten en paradoxen moet ik Hem tegemoet treden en Hem dienen, terwijl ik in tegenovergestelde richtingen van liefde en bitterheid voor Hem getrokken word. Mijn nederig gebed, het gevoel van ontzag wanneer ik Zijn schitterende wereld aanschouw, en mijn behoefte om Hem te danken voor iedere ademstoot die Hij mij gunt, vermengt mij met de behoefte om de hemelen te bestormen en een protest tegen Hem uit te schreeuwen, wanneer ik de tranen van miljoenen Chinese medemensen en zovele anderen meedraag, om die voor Zijn troon te plaatsen. Dit is mijn lot als Jood.

G-d is meer dan existentie. Existentie is slechts Zijn minimum capaciteit.

Hij is meer dan bestaan, meer dan oneindig en meer dan tijdloos. Hij is niet minder dan reëel, maar meer dan reëel. Wanneer ik over Hem spreek moet ik mij ervan bewust worden dat ik woorden gebruik die geleend zijn van de algemene wereld van de menselijke ervaring, woorden die niet passen in de wereld van geloof en vertrouwen. Geloof zelf is arm aan taal. En zo zijn mijn gedachten. Zij zijn afhankelijk van taal, maar als ik verlang naar iets dat daar bovenuit gaat, dan ben ik sprakeloos en realiseer ik mij dat mijn woorden en gedachten mij alleen maar kunnen meedragen, tot het moment waarop ik Hem confronteer, waarna zij verdampen in onbetekendheid, omdat zij iets moeten overbrengen wat meer is dan betekenisvol. Wanneer Hij alleen maar zou bestaan, zou ik niet in hem hoeven te geloven.

Dus ga ik door met tegen Hem te praten, met Hem te argumenteren, Zijn geboden in acht te nemen, in de wetenschap dat waner ik geconfronteerd wordt met rampspoed en ellende, ik gecon-fronteerd wordt met de wetenschap dat mijn wijsheid inferieur is aan het stof. Ik word mij ervan bewust dat ik niet eens de hartbrekende pracht van een zonsondergang kan verdragen, laat staan mijn ontmoeting met Hem in de pijn van deze wereld. Daarom zal ik doorgaan met bidden en vragen om barmhartigheid, voor de Chinezen en voor allen die leven in pijn en die hulpeloos zijn.

Manipulatie met Genen

Door Daniel Eisenberg, M.D.

Zou het goed zijn als we genetisch menselijke karakteristieken, zoals I.Q., kunnen veranderen?

Vraag: Wanneer we de mogelijkheid zouden hebben om genetisch menselijke karakteristieken zoals I.Q., lengte of kracht te veranderen, zou de maatschappij dit dan moeten beschouwen als een zegen of als een potentiële gevaar?

Antwoord: Technologie is ethisch neutraal. Het is de toepassing van de technologie die ethische vragen oproept. Wanneer men medische vooruitgang bediscussieert, is het onze taak om te beslissen wanneer het juist is om nieuwe procedures toe te passen en wanneer we ons daarvan moeten weerhouden. De wereld is aan de mens gegeven om erover te regeren, die te onderwerpen en te verbeteren. Wij nemen dit mandaat zeer serieus. Maar we moeten technologie wel gebruiken voor nobele doeleinden en de potentieel schadelijke effecten van technologische vooruitgang op onze medemens anticiperen.

Intrinsiek is er niets immoreels aan de toepassing van moderne technologie, met inbegrip van genetische manipulaties van somatische cellen, om zo ziekten te genezen. Het is een foutieve vorm van godsdienstigheid om te geloven dat de mens zijn lot niet zou mogen verbeteren. Het Jodendom accepteert zeer zeker chirurgie als een acceptabele manier om misvormdheid te behandelen. Zo ook heeft de Joodse wet geen bezwaar om de genetische code te veranderen van een foetus, die genen draagt voor een fatale ziekte, ten einde de anders onvermijdelijke consequenties van de „foute” genen te voorkomen.

Er is echter een voorbehoud aan de positieve houding van het Jodendom ten opzichte van genetische manipulaties, zoals bij iedere andere medische behandeling. Met de mogelijkheid om te manipuleren komt de verantwoordelijkheid. Iedere procedure voor modificatie van de genetische code moet bewezen zijn dat hij veilig is. Men mag niet het risico lopen onnodige schade te veroorzaken aan een ongeboren kind (of aan een volwassene), tenzij het alternatief de dood of een ernstige deformiteit is. Dezelfde parameters die gelden voor te riskante procedures voor volwassenen gelden waarschijnlijk ook voor de riskante procedures voor foetussen.

Ten tweede is er een fundamenteel verschil tussen de behandeling van een ziekte en „de verbetering” van de soort. De Tora moedigt ons aan om ziekten te behandelen en patiënten pijn en lijden te besparen. Genetische manipulatie is potentiële een grote zegen wanneer het ziekten kan voorkomen. Maar er zijn ook ernstige gevaren aan verbonden voor de samenleving wanneer we zelf gaan vaststellen welke niet-medische karakteristieken wenselijk zijn en wanneer wij de menselijke genoom gaan manipuleren om „betere” mensen te krijgen. Wie stelt vast welke eigenschappen wenselijk zijn? Worden mensen met „ongewenste” eigenschappen tweederangs burgers? Er liggen tienduizende gevaren voor ons als we proberen ons mandaat om te genezen te overschrijden en de wereld van de eugenetiek [rassenverbetering] binnentreden.

Bijvoorbeeld kan de implantatie van een na genetisch onderzoek gebleken gezonde foetus de enige acceptabele manier zijn om te voorkomen dat een getrouwd paar, waarvan beiden de dragers zijn van een ernstige recessieve eigenschap (zoals Tay Sachs of cystic fibrosis), een kind krijgen met een ernstige en fatale ziekte. Maar hoe zit dat met het aanwenden van dezelfde techniek om het geslacht van onze kinderen te kiezen? Planten we alleen jongetjes in? Of alleen meisjes? Moeten we iedere embryo onderzoeken op myriade mogelijke fouten, met inbegrip van lage intelligentie (of middelmatige intelligentie), zwakke ogen, gebogen knieën of bruine ogen? Gaan we onze kinderen vormen naar ons eigen ontwerp?

Het Joodse standpunt van technologie is niet anders dan zijn standpunt in andere aspecten van het leven. Terwijl wij verbazingwekkende technologische prestaties kunnen verrichten, kijken we in de Tora voor antwoorden als we deze handelingen moeten toepassen. We moeten beslissen hoe wij onze ontdekkingen en uitvindingen ethisch kunnen kanaliseren, wanneer we onze medische wonderen kunnen toepassen en wanneer we onszelf moeten weerhouden van de toepassing van de ontzagwekkende kracht die in onze handen is gelegd, omdat dat dan niet het juiste is om te doen.

(Dr. Daniël Eisenberg is verbonden aan de Radiologische afdeling van het Albert Einstein Medisch Centrum in Philadelphia, PA, USA, en Assistent Professor in Diagnostic Imaging aan de Thomas Jefferson University School of Medicine. Hij heeft in de afgelopen 15 jaar Joodse medische ethiek gedoceerd. Dr. Eisenberg schrijft regelmatig uitgebreid over Joodse en medische onderwerpen en geeft internationaal lezingen over Joodse medische etik aan groepen van allerlei achtergrond.)